

Latvieša dzimtenes izpratnes pamatā ir Dzintara jūra un šalcošie meži, un šīs bagātības užavniekiem netrūkst, tāpat kā lepnums un spīts, kuru ieaudzinājusi sūrā zvejnieku ikdiena. Užavā cilvēki ir pieraduši pie šī skaistā nostūra, un tieši tāpēc viņiem tas nešķiet kaut kas īpašs.

Taču, no malas skatoties, gribas teikt: UŽAVĀ BRĪNUMU NETRŪKST! No dabas retumu viedokļa ir par ko užavniekus apskaust ne tikai latviešiem, bet arī citām tautām Eiropā. Un tieši tādēļ šī teritorija ir iekļauta Eiropā aizsargājamo dabas teritoriju jeb NATURA 2000 vietu tīklā. Lai saglabātu savdabīgo Užavas dabu, 1992. gadā tika izveidots Užavas dabas liegums, un 2004. gadā tas tika paplašināts līdz 3225 ha lielai platībai, no kuras 1256 ha veido sauszeme.

Plašā, oļu tuksnesim līdzīgā pelēko kāpu ainava ir tik neparasta, ka pārsteidz katru, kas to redz pirmo reizi. Vairākus kilometrus garie un vairākus simtus metru platie oļu lauki, kuros vasarās valda gan dzestrais jūras vējš, gan karstā saules svelme, ir patvērums daudziem Latvijas dabas retumiem.

Oļainā pludmale

Pelēkās kāpas

Smiltāja nelķe *Dianthus arenarius*

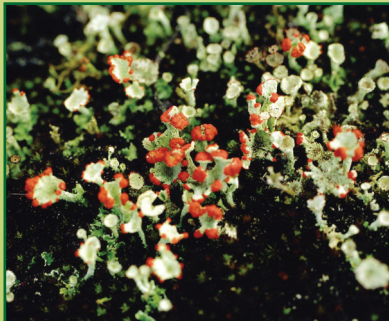
Gmelina alise *Alyssum gmelinii*

Uz mazajām augāja "saliņām", kuras izkaisītas oļu jūrā, aug smiltāja nelķe *Dianthus arenarius* un Gmelina alise *Alyssum gmelinii*. Kopā ar vilku kārklu un citiem augiem tās veido savdabīgu augāju, kas ir raksturīgs tikai šādām vietām, un tāpēc arī aizsargājams ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas mērogā. Starp augu puduriem skrien necilā, bet ļoti reti sastopamā jūrmalas smilšvabole *Cicindela maritima*.

Uz saules nokaitēto un jūras nogludināto oļu mugurām ķērpji veido dzeltenu, zaļu, pelēku un melnu mežģiņu rakstus, kādi citur Latvijā nav redzami, jo Užavas apkārtnes oļu tuksneši ir vienīgā mājvieta vienpadsmit ķērpju sugām.

Ķērpis *Rhizocarpon petraeum* uz pludmales oļa

Lodišu kladonija *Cladonia coccifera*

Ķērpis *Rhizocarpon macrosporum*

Pelēko kāpu zemsedze

Užavas dabas liegums

Īpaši pievilcīgas ir kāpas, kuras stiepjas no Užavas upes grīvas uz Ventspils pusi. Arī šeit mājvietu radušās vairākas retas augu sugas – Lēzela vīrcele *Linaria loeselii*, sikziedu plaušķene *Silene borysthenica*, jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*, pļavas silpurene *Pulsatilla pratensis* un jūrmalas plostbārdis *Tragopogon heterospermus*. Lai arī padomjlaiku militāristi un mūsdienu bezprāši nav īpaši saudzīgi izturējušies pret šīm kāpām, Užavā piekrastes augi veido augu sabiedrības, kas Latvijā citviet ir reti sastopamas.

Lēzela vīrcele *Linaria loeselii*

Jūrmalas dedestiņa *Lathyrus maritimus*

Jūrmalas zilpodze *Eryngium maritimum*

Jūrmalas zilpodzes zieds

Užavnieku lepnums ir jūrmalas zilpodze *Eryngium maritimum*. Šī auga nosaukums kļūst par pagastu līdzīgi leģendai, jo to redzēt laimējies tikai retajam un neatlaidīgajam. Latvijā zilpodze sastopama divās vietās, un viena no tām ir Užava. Dabas pētnieki Užavā šo augu atraduši jau pagājušā gadsimta 30. gados. To iespējams ieraudzīt kāpās, kur tā aug nabadzīgajās jūrmalas smiltis un spītē visām vētrām. Jūrmalas zilpodze ir iekļauta Latvijas Sarkanās grāmatas izzūdošo sugu sarakstā, arī Užavas dabas liegums sākotnēji tika izveidots tieši šīs sugas saglabāšanai.

Tā kā jūrmalas zilpodze ir iekļauta īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, par tās iznīcināšanu vai bojāšanu tiek piemērots sods četru minimālo mēnešalgu apmērā par katru individu (Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr. 117 "Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu individu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu", kas izdoti saskaņā ar "Sugu un biotopu aizsardzības likuma" 4. panta 3. punktu).

Ievēribas cienīgi ir Užavas simtgadīgie priežu meži, jo tie ir ne tikai pēdējo divu lielāko karu, Latvijas pirmās brīvvalsts, padomju okupācijas un juku laiku liecinieki, bet arī pasargā laukus un sētas no spēcīgajiem vējiem un vētrām. Liko un vēja pluinito priežu retaiņu Latvijā kļūst arvien mazāk un mazāk, bet užavniekiem ir vēl ko parādīt, jo, cilvēka mazskarti tie stāv kā stāvējuši.

Kāpu priežu mežs

Užavas pagasta padome
Užava, Užavas pagasts
Ventspils rajons LV-3627
Tel. 36 99441
e-pasts: uzava@inbox.lv

Valsts vides dienests
Rūpniecības iela 23
Rīga LV-1045
Tel. +371 7084200
e-pasts: vvd@vvd.gov.lv

Ventspils reģionālā vides pārvalde
Dārzu ielā 2
Ventspils, LV-3601
Tel. 36 26903,
e-pasts: ventspils.rvp@vrvp.gov.lv

Teksts: Dace Sāmite
Korektore: Anitra Pārupe
Foto: Brigita Laime, Edgars Vimba, Alfons Piterāns,
Didzis Tjarve, Kārlis Kalvišķis, Rita Birziņa
Dizains: Linda Rūķīte
Kartes shēma: Mārtiņš Pētersons
Druka: McAbols

© Latvijas Universitāte, 2006

**Informācijas lapa
sagatavota projekta
LIFE2002NAT/LV/8498
"Piekrastes biotopu
aizsardzība un
apsaimniekošana
Latvijā" ietvaros**

**Projekta mērķis ir
Eiropas Savienības
aizsargājamo piekrastes
biotopu saglabāšana Latvijā**

**Projekta mājas lapa
<http://piekraste.daba.lv>**

